

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ФІНАНСОВОГО І ПРОЕКТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА СВІТОВОГО БАНКУ

SOME ISSUES OF FINANCIAL AND PROJECT COOPERATION OF UKRAINE AND THE WORLD BANK

Король М.Я., магістр права

У статті розглядаються основні аспекти фінансового і проектного співробітництва України та Світового банку в сучасних умовах. Зазначається, що співпраця зі Світовим банком є важливим інструментом для підтримки економічного зростання та фінансової стабільності України. Фінансова допомога, яку надає Світовий банк, включає реалізацію проектів у різних секторах економіки, таких як енергетика, транспорт, охорона здоров'я, освіта та сільське господарство.

Досліджуються ключові напрями фінансової підтримки, технічної допомоги та проектного фінансування, що надаються Світовим банком. Аналізуються виклики, з якими зіштовхується Україна у процесі співпраці, а також перспективи розвитку цього співробітництва. Важливим аспектом співпраці є розвиток інституційної спроможності публічних органів влади та управління. Світовий банк у цьому напрямі надає технічну допомогу у вигляді експертних консультацій, навчання та обміну досвідом, що дозволяє підвищити кваліфікацію державних службовців, покращити управлінські процеси тощо.

Особливу увагу приділено аналізу впливу співпраці зі Світовим банком на макроекономічну стабільність, розвиток інфраструктури, охорону здоров'я, сільське господарство тощо. Обґрунтовано, що Світовий банк відіграє ключову роль у підтримці макроекономічної стабільності України. Фінансова допомога, що надається на пільгових умовах, дозволяє країні ефективно управляти державним боргом, фінансувати важливі реформи, є важливим інструментом у процесі модернізації державного управління та підвищення ефективності державних установ. Проектне фінансування від Світового банку дозволяє реалізувати масштабні інфраструктурні проекти, які є основою сталого економічного зростання, відкриває нові можливості для розвитку сільського господарства в Україні, є додатковою підтримкою малих і середніх фермерів тощо.

Ключові слова: Світовий банк, бюджет, публічні фінанси, публічні кошти, фінансова підтримка, технічна допомога, проектне фінансування, макроекономічна стабільність, інфраструктура, охорона здоров'я.

The article examines the main aspects of financial and project cooperation between Ukraine and the World Bank in the current conditions. It is noted that cooperation with the World Bank is an important tool for supporting economic growth and financial stability of Ukraine. Financial assistance provided by the World Bank includes the implementation of projects in various sectors of the economy, such as energy, transport, health, education and agriculture.

The paper examines the key areas of financial support, technical assistance and project financing provided by the World Bank. The challenges that Ukraine faces in the process of cooperation, as well as the prospects for the development of this cooperation, are analyzed. An important aspect of cooperation is the development of the institutional capacity of public authorities and management. In this direction, the World Bank provides technical assistance in the form of expert consultations, training and exchange of experience, which allows to improve the qualifications of civil servants, improve management processes, etc.

The challenges faced by Ukraine in the process of cooperation, as well as the prospects for the development of this cooperation are studied. It is well-founded that the World Bank plays a key role in supporting Ukraine's macroeconomic stability. Financial aid provided on preferential terms allows the country to effectively manage public debt, finance important reforms, is an important tool in the process of modernizing public administration and improving the efficiency of public institutions. Particular attention is paid to the analysis of the impact of cooperation with the World Bank on macroeconomic stability, infrastructure development, healthcare and agriculture.

Key words: World Bank, budget, public finance, public funds, financial support, technical assistance, project financing, macroeconomic stability, infrastructure, health care.

Постановка проблеми. В умовах різноманітних економічних викликів та політичної нестабільності, особливо під час воєнного стану, питання ефективного управління публічними фінансами набуває особливої актуальності. Сучасні умови вимагають від всіх органів, що формують та реалізують різні напрями публічної фінансової політики, ефективного управління публічними фінансами, адже економічна стабільність країни залежить від здатності залучати та використовувати публічні кошти. Водночас політична нестабільність та внутрішні конфлікти ускладнюють процеси бюджетного планування та реалізації реформ.

Економічна криза, викликана внутрішніми та зовнішніми факторами, вимагає від держави зосередженості на пошуку нових джерел фінансування та оптимізації використання наявних ресурсів. Світовий банк, як міжнародний фінансовий інститут, має великий досвід у підтримці країн, що розвиваються, і може надати Україні необхідну технічну та фінансову допомогу для подолання цих викликів.

Світовий банк є однією з головних міжнародних фінансових організацій, яка надає допомогу країнам, що розвиваються, шляхом надання позик, грантів і технічної допомоги. За роки співпраці зі Світовим банком Україна отримала значну фінансову підтримку, яка дозволила реалізувати численні проекти в різних секторах економіки,

особливо в енергетиці, охороні здоров'я, освіті, сільському господарстві та інфраструктурі.

Очевидно, що успішна співпраця зі Світовим банком сприяє покращенню інвестиційного клімату в країні. Міжнародні інвестори часто орієнтуються на досвід співпраці країни з міжнародними фінансовими інституціями при прийнятті рішень щодо інвестицій. Тому підвищення ефективності співпраці зі Світовим банком може сприяти залученню додаткових інвестицій у різні сектори економіки.

Метою дослідження є аналіз основних питань фінансової та іншої співпраці між Україною та Світовим банком, визначення проблем і викликів, з якими стикається Україна в цьому процесі, а також розробка ідей щодо підвищення ефективності такої співпраці. Конкретні завдання включають вивчення впливу фінансування Світового банку на макроекономічну стабільність України, оцінку ефективності проектного фінансування в ключових секторах, таких як інфраструктура, охорона здоров'я та сільське господарство, а також аналіз технічної допомоги в державному управлінні та економіці.

Виклад основного матеріалу. Фінансове співробітництво між Україною та Світовим банком є невід'ємною частиною фінансової стратегії Уряду, спрямованої на забезпечення економічного зростання, зміцнення публічних фінансів та розвиток соціально-економічної сфери.

В умовах поточної глобальної економічної нестабільності та внутрішніх викликів (зокрема, війна та економічна криза), співпраця з міжнародними фінансовими установами стає все більш важливою. Світовий банк як провідна міжнародна фінансова організація надає значну підтримку Україні, включаючи фінансові ресурси, технічну допомогу та консультативні послуги [1]. Так, співпраця України зі Світовим банком є важливим інструментом для підтримки економічного зростання та фінансової стабільності. Звісно, така співпраця дає Україні нові виклики, що потребують глибокого аналізу та розробки стратегічних рішень для їх подолання.

Фінансова підтримка та технічна допомога, що надаються Світовим банком, сприяють зміцненню публічних фінансів та забезпеченню макроекономічної стабільності в Україні. Це включає не лише надання фінансових ресурсів, але й впровадження механізмів прозорості та підвітності, що дозволяє підвищити ефективність використання наданих коштів. Крім того, технічна допомога у вигляді експертних консультацій та навчання сприяє підвищенню кваліфікації державних службовців та покращенню управлінських процесів [2]. У цьому контексті вивчення успішних практик інших країн, що співпрацюють зі Світовим банком, дозволяє застосовувати перевірені методи управління та уникати типових помилок. Це, у свою чергу, сприяє підвищенню ефективності використання фінансових і матеріальних ресурсів, публічних коштів, розвитку інфраструктури та забезпеченню сталого економічного зростання.

Фінансова допомога, яку надає Світовий банк, включає реалізацію проектів у різних секторах економіки, таких як енергетика, транспорт, охорона здоров'я, освіта та сільське господарство. Наприклад, у сфері енергетики були реалізовані проекти з підвищення енергоефективності та використання відновлюваних джерел енергії. Це дозволило знизити витрати на енергоносії та підвищити енергетичну безпеку країни [3]. Також фінансові вливання Світового банку під час економічної кризи (особливо у 2008 р.), під час пандемії COVID-19, допомогли певною мірою стабілізувати економіку держави. Проте існує потреба у більш детальному дослідженні ефективності цієї співпраці в контексті сучасних викликів.

Фінансова підтримка та технічна допомога, що надаються Світовим банком, також сприяють підвищенню якості медичних послуг та доступності медичної допомоги для населення. Реалізація проектів у галузі охорони здоров'я включає будівництво нових лікарень, модернізацію існуючих медичних закладів, впровадження нових медичних технологій і методів лікування. Це дозволяє забезпечити доступ до якісних медичних послуг для всіх верств населення, особливо у віддалених і сільських районах [4].

Реалізація проектів у сфері охорони здоров'я включає не лише будівництво та модернізацію медичних закладів, але й впровадження сучасних медичних технологій та методів лікування. Це дозволяє підвищити якість медичних послуг, забезпечити доступ до новітніх методів діагностики та лікування, а також покращити умови праці медичних працівників. Крім того, впровадження електронних систем обліку пацієнтів сприяє підвищенню ефективності управління медичними закладами та зниженню витрат на надання медичних послуг [5].

Фінансова підтримка Світового банку у сфері охорони здоров'я також включає реалізацію програм підвищення кваліфікації медичних працівників. Це дозволяє забезпечити високий рівень підготовки медичного персоналу, підвищити якість медичних послуг та забезпечити доступ до новітніх медичних технологій. Крім того, підвищення кваліфікації медичних працівників сприяє покращенню умов праці та зниженню рівня професійних захворювань серед медичного персоналу [1].

Енергетичний сектор України також є однією із сфер інвестиційної діяльності Світового банку. Наприклад, у рамках проекту «Підвищення енергоефективності у житлових будинках», який був започаткований у 2018 р., було впроваджено низку заходів, спрямованих на модернізацію систем опалення та теплоізоляції будинків. Це дозволило значно знизити витрати на енергоносії та покращити умови проживання мешканців [6]. Іншим важливим проектом є «Підвищення енергоефективності у промисловому секторі», який передбачає впровадження сучасних технологій та оптимізацію виробничих процесів на підприємствах. Завдяки цим заходам вдалося знизити енергоспоживання та підвищити конкурентоспроможність українських підприємств на міжнародному ринку. Реалізація цих проектів сприяє не лише зниженню витрат на енергоресурси, але й підвищенню екологічної безпеки шляхом зменшення викидів шкідливих речовин у навколишнє середовище [7].

Фінансова допомога Світового банку у сфері енергетики також спрямована на розвиток відновлюваних джерел енергії. Реалізація проектів з використання сонячної та вітрової енергії дозволяє знизити залежність від традиційних енергоресурсів та підвищити енергетичну незалежність країни. Це сприяє не лише зниженню витрат на енергоносії, але й підвищенню екологічної безпеки шляхом зменшення викидів шкідливих речовин у навколишнє середовище [8]. Підвищення енергоефективності у житловому секторі сприяє зниженню викидів парникових газів та підвищенню екологічної безпеки [1].

Особливу увагу приділено розвитку залізничної інфраструктури. Проект «Покращення залізничного сполучення», який реалізується за підтримки Світового банку, передбачає модернізацію залізничних колій, оновлення рухомого складу та впровадження сучасних технологій управління рухом поїздів. Це дозволить підвищити ефективність залізничних перевезень та сприяти розвитку міжнародної торгівлі [2], логістичну інфраструктуру та поліпшить умови для розвитку міжнародної торгівлі [9].

Світовий банк також фінансує проекти з розвитку міського транспорту. Це включає будівництво нових ліній метро, модернізацію існуючих трамвайних та тролейбусних мереж, закупівлю сучасного рухомого складу. Реалізація цих проектів сприяє покращенню транспортної доступності, зниженню витрат на перевезення пасажирів та підвищенню якості транспортних послуг. Крім того, розвиток міського транспорту сприяє зниженню навантаження на дорожню мережу та підвищенню екологічної безпеки [3].

Проекти з розвитку транспортної інфраструктури також спрямовані на підвищення безпеки на дорогах. Світовий банк фінансує заходи з покращення дорожньої інфраструктури, впровадження сучасних систем управління дорожнім рухом та підвищення кваліфікації водіїв. Це дозволяє знизити кількість дорожньо-транспортних пригод, підвищити безпеку учасників дорожнього руху та зменшити витрати на усунення наслідків ДТП [4].

У сфері сільського господарства Світовий банк фінансує проекти з покращення продуктивності аграрного сектору, розвитку сільської інфраструктури та підтримки малих і середніх фермерів. Наприклад, у 2021 р. Світовий банк надав Україні кредит у 200 млн дол на підтримку розвитку сільського господарства та підвищення продуктивності фермерських господарств [10]. Так, проект «Підвищення продуктивності сільського господарства» передбачає впровадження сучасних агротехнологій, розвиток інфраструктури для зберігання та переробки сільськогосподарської продукції, а також підтримку малих і середніх фермерів. Завдяки цьому проекту вдалося підвищити врожайність сільськогосподарських культур, знизити витрати на виробництво та покращити якість продукції [11]. Фінансова підтримка Світового банку у сфері сільського

господарства також включає реалізацію проектів з розвитку сільської інфраструктури.

Світовий банк також надає технічну підтримку у вигляді експертних консультацій, навчання та обміну досвідом. Це дозволяє українським фермерам впроваджувати сучасні технології та оптимізувати виробничі процеси. Крім того, технічна підтримка сприяє підвищенню кваліфікації працівників аграрного сектору та розвитку інновацій у сфері сільського господарства [9].

Проекти з розвитку сільського господарства також спрямовані на підвищення екологічної безпеки. Світовий банк фінансує заходи з впровадження екологічно чистих технологій, зниження використання пестицидів та добрив, а також збереження біорізноманіття. Реалізація цих заходів дозволяє забезпечити сталий розвиток аграрного сектору, знизити негативний вплив на навколишнє середовище та забезпечити високу якість сільськогосподарської продукції [4].

Технічна допомога також включає підтримку реалізації освітніх реформ. Світовий банк надає технічну допомогу в розробці нових освітніх програм, підготовці вчителів, впровадженні сучасних методів навчання. Це дає змогу підвищити якість освіти, забезпечити використання студентами знань і сучасних технологій, підготувати кваліфікованих спеціалістів для економіки нашої країни [10].

У рамках проекту «Модернізація системи освіти», який реалізується за підтримки Світового банку, було впроваджено нові освітні програми, створено сучасні навчальні матеріали та проведено підготовку вчителів. Це дозволило значно покращити якість освіти та підвищити конкурентоспроможність українських випускників на міжнародному ринку праці [2].

Фінансова підтримка Світового банку у сфері освіти включає не лише розробку нових освітніх програм, але й модернізацію навчальних закладів. Це включає будівництво нових шкіл, реконструкцію існуючих будівель, оснащення їх сучасним обладнанням та впровадження нових методів навчання. Реалізація цих заходів сприяє покращенню умов навчання, підвищенню якості освіти та забезпеченню доступу до сучасних знань і технологій [3].

Світовий банк також надає технічну підтримку у вигляді експертних консультацій, навчання та обміну досвідом. Це дозволяє українським освітянам впроваджувати сучасні методи навчання та оптимізувати навчальні процеси. Крім того, технічна підтримка сприяє підвищенню кваліфікації вчителів та розвитку інновацій у сфері освіти [9].

Проекти з розвитку освіти також спрямовані на підвищення доступності освіти для всіх верств населення. Світовий банк фінансує заходи з розширення мережі навчальних закладів у сільських регіонах, забезпечення доступу до інтернету та сучасних навчальних матеріалів. Реалізація цих заходів дозволяє забезпечити рівний доступ до освіти для всіх громадян, незалежно від їхнього місця проживання, та підвищити рівень освіченості населення [4].

Фінансова підтримка Світового банку у сфері державного управління включає реалізацію проектів з модернізації державних установ, впровадження сучасних інформаційних систем та підвищення кваліфікації державних службовців. Реалізація цих заходів сприяє підвищенню ефективності державного управління, зниженню рівня корупційних ризиків та покращенню якості публічних послуг. Крім того, підвищення кваліфікації державних службовців сприяє підвищенню рівня їхньої компетентності та професіоналізму [8]. Також проекти з модернізації державного управління спрямовані на підвищення прозорості та підзвітності державних органів. Світовий банк фінансує заходи з впровадження електронних систем управління, автоматизації адміністративних процесів та забезпечення доступу громадян до інформації про діяльність державних органів. Реалізація цих заходів

сприяє підвищенню довіри громадян до державних інституцій та покращенню якості публічних послуг [2].

Фінансова підтримка Світового банку у сфері державного управління також включає реалізацію проектів з покращення координації між державними органами та залучення громадянського суспільства до процесу прийняття рішень. Це дозволяє забезпечити ефективну комунікацію між різними рівнями влади, підвищити рівень поінформованості громадян про діяльність державних органів та забезпечити їхню участь у процесі прийняття рішень. Крім того, залучення громадянського суспільства сприяє підвищенню довіри до державних інституцій та покращенню якості публічних послуг [1].

Питання корупції є одним із основних перешкод на шляху до ефективного використання публічних коштів в Україні. Незважаючи на численні антикорупційні заходи, рівень корупції залишається досить високим, що ускладнює процеси впровадження реформ та знижує довіру міжнародних донорів. Співпраця зі Світовим банком передбачає впровадження механізмів прозорості та підзвітності, що може сприяти зниженню рівня корупції та підвищенню ефективності використання публічних коштів.

Важливим аспектом співпраці є також розвиток інституційної спроможності публічних органів влади та управління. Світовий банк у цьому напрямі надає технічну допомогу у вигляді експертних консультацій, навчання та обміну досвідом, що дозволяє підвищити кваліфікацію державних службовців, покращити управлінські процеси тощо. Це сприяє зміцненню державних інституцій та підвищенню їх спроможності до впровадження реформ і ефективного управління публічними фінансами.

Висновки. Бюджетне співробітництво між Україною та Світовим банком є дуже важливим фактором забезпечення економічної стабільності та сталого розвитку країни. Завдяки цій співпраці Україна отримує не лише фінансову підтримку у вигляді позик і грантів, а й цінну технічну допомогу, яка допомагає здійснити необхідні реформи в різних секторах економіки та соціальному секторі.

Світовий банк відіграє ключову роль у підтримці макроекономічної стабільності України. Фінансова допомога, що надається на пільгових умовах, дозволяє країні ефективно управляти державним боргом, фінансувати важливі реформи, є важливим інструментом у процесі модернізації державного управління та підвищення ефективності державних установ.

Проектне фінансування від Світового банку дозволяє реалізувати масштабні інфраструктурні проекти, які є основою сталого економічного зростання, відкриває нові можливості для розвитку сільського господарства в Україні, є додатковою підтримкою малих і середніх фермерів тощо.

Однак, незважаючи на багато досягнень, співпраця України зі Світовим банком стикається з багатьма проблемами. До них належать політична нестабільність, перебої в роботі та слабка інституційна спроможність. З метою подолання цих проблем необхідно забезпечити прозорість і підзвітність у використанні ресурсів, зміцнити спроможність державних установ і забезпечити ефективну комунікацію та координацію між різними урядами та зацікавленими сторонами.

Підсумовуючи, можна сказати, що фінансова, проектна, технічна співпраця між Україною та Світовим банком є дуже важливою для забезпечення економічного та соціального розвитку країни. Україна отримує додаткові можливості реалізувати важливі реформи та проекти, які сприяють покращенню якості життя населення. Для подолання сучасних викликів необхідно вдосконалити механізм співпраці, підвищити прозорість та ефективність використання наданих ресурсів, а також підтримувати та забезпечувати подальше активне залучення громадянського суспільства до процесу прийняття рішень.

Для подальшого розвитку співпраці зі Світовим банком Україна має зосередитися на покращенні інституційної спроможності, зміцненні державного управління та впровадженні сучасних технологій. Це забезпечить стійке економічне зростання, посилить конкуренцію на

міжнародних ринках і створить умови для підвищення якості життя всіх громадян країни.

В умовах воєнного стану співпраця України та Світового банку виявляється в інших напрямках і сферах. Ці питання є предметом окремих наукових досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гринів Б.В. Співробітництво України зі Світовим банком у сфері фінансування інфраструктурних проєктів. *Економічний вісник*. 2018. № 2(12). С. 45-52.
2. Світовий банк (2016). Ukraine Country Economic Memorandum: Toward an Efficient Inclusive and Resilient Growth. URL: <https://documents.worldbank.org>.
3. Міністерство фінансів України (2015). Щорічний звіт про співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями. URL: <https://www.minfin.gov.ua>.
4. Міністерство фінансів України. (2023). Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua>.
5. Світовий банк (2019). World Bank Annual Report. URL: <https://www.worldbank.org>.
6. Аналіз співробітництва України та Світового банку (2022). Аналітичний звіт. Київ: Центр економічних досліджень.
7. Світовий банк (2020). Ukraine Partnership: Country Program Snapshot. URL: <https://documents.worldbank.org>.
8. Міністерство економіки України (2021). Співробітництво України зі Світовим банком: основні напрями та результати. URL: <https://www.me.gov.ua>.
9. Світовий Банк. (2023). Офіційний сайт Світового банку. URL: <https://www.worldbank.org>.
10. Петренко І.В. (2017). Роль Світового банку у підтримці реформ в Україні. *Фінанси України*, 1(19), 28-35.
11. Світовий Банк (2016). Ukraine Country Economic Memorandum: Toward an Efficient Inclusive and Resilient Growth. URL: <https://documents.worldbank.org>.